

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Α΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:
Θουκυδίδη, «Ιστορίαι» Β 3. 71-73

Τίτλος:
«Προς την τελική σύγκρουση»

ANNA ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Προς την τελική σύγκρουση

Δημιουργός

Άννα Χαραλαμποπούλου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Λυκείου

Χρονολογία

Αύγουστος 2014

Διδακτική/ θεματική ενότητα

Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, Θουκυδίδου, «Ιστορία» 3.71-73

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

7 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: Αίθουσα διδασκαλίας, Εργαστήριο Πληροφορικής.

Εκτός σχολείου:

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο, [Wiki του μαθήματος](#).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η εφαρμογή του παρόντος σεναρίου προϋποθέτει τη δυνατότητα πρόσβασης στο εργαστήριο πληροφορικής και σε αίθουσα, όπου υπάρχει υπολογιστής με σύνδεση στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέας.

Ο εκπαιδευτικός πρέπει να κατέχει σε ικανοποιητικό βαθμό δεξιότητες χειρισμού εργαλείων [Web 2.0](#). (πέρα από τις δεξιότητες χειρισμού εφαρμογών γραφείου και πλοήγησης στο διαδίκτυο), ώστε να προετοιμάσει το κατάλληλο ηλεκτρονικό περιβάλλον (Wiki), να παρουσιάσει διεξοδικά τη λειτουργία του και να καθοδηγήσει τους μαθητές στην αξιοποίησή του κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Επιπλέον, πρέπει να έχει σχεδιάσει και να έχει οργανώσει το διδακτικό υλικό, ώστε να ενημερώσει τους μαθητές για το σενάριο, τους στόχους και τις δραστηριότητες που περιλαμβάνει. Η προηγούμενη εμπειρία του σε ομαδοσυνεργατικές διδακτικές πρακτικές θεωρείται ευνοϊκή προϋπόθεση τόσο για τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων όσο και για τη διαχείριση των μαθητικών ομάδων.

Οι μαθητές χωρίζονται σε έξι ομάδες των τεσσάρων ατόμων η καθεμιά και είναι απαραίτητο να κατέχουν βασικές δεξιότητες χειρισμού εφαρμογών γραφείου και πλοήγησης στο διαδίκτυο. Πλεονέκτημα, επίσης, θεωρείται η σχετική εμπειρία τους στην ομαδοσυνεργατική μαθησιακή διαδικασία, ώστε να γίνει όσο το δυνατόν αποδοτικότερη εκμετάλλευση του διδακτικού χρόνου κατά την υλοποίηση του σεναρίου.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο αποτελεί πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διδακτική πρόταση αναφέρεται στα Κεφάλαια 71-73, του 3^{ου} Βιβλίου των «Ιστοριών» του Θουκυδίδη, στα οποία περιγράφεται η κατάσταση στην Κέρκυρα μετά τη δολοφονία των ηγετών της δημοκρατικής παράταξης από τους ολιγαρχικούς.

Το σενάριο ακολουθεί μαθητοκεντρική διδακτική προσέγγιση, καθώς προωθεί τη συμμετοχή των μαθητών στη διαχείριση της μάθησης, ενώ τους εμπλέκει σε ανακαλυπτικές διαδικασίες της γνώσης. Οι μαθητές εργάζονται κατά ομάδες με στόχο: α) να διερευνήσουν και να κατανοήσουν το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο της αντιπαράθεσης ολιγαρχικών και δημοκρατικών Κερκυραίων, β) να αντιληφθούν το σχέδιο δράσης των νικητών ολιγαρχικών, γ) να κατανοήσουν τις λογικές σχέσεις που συνδέουν τους κύριους με τους δευτερεύοντες όρους της ιστορικής αφήγησης παράγοντας νόημα, δ) να υποδυθούν «ρόλους» και μέσω της ενσυναίσθησης να κατανοήσουν τη θέση πολιτών και δούλων στην Κέρκυρα αλλά και τη λειτουργία της πειθούς, ε) να αναστοχαστούν και να αξιολογήσουν το αποτέλεσμα της εργασίας τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η διδακτική πρόταση βασίζεται κυρίως στις κοινωνιογνωστικές προσεγγίσεις της μάθησης. Οι μαθητές συνεργαζόμενοι σε ομάδες αλληλεπιδρούν με τον κοινωνικό περίγυρο, τον διδάσκοντα και τους συμμαθητές τους, προκειμένου να επιτελέσουν τις δραστηριότητες που περιγράφονται στα [Φύλλα Εργασίας](#). Καθώς προχωρά η μαθησιακή διαδικασία μέσω της διερευνητικής μεθόδου, οι μαθητές μετασχηματίζουν τις πληροφορίες σε προσωπικές γνώσεις και δεξιότητες. Το σενάριο ως προς τους στόχους του ακολουθεί το θεωρητικό μοντέλο του ρόμβου της γλωσσικής εκπαίδευσης, στο οποίο οι γνώσεις για τον κόσμο, οι γνώσεις για τη γλώσσα, οι γραμματισμοί και οι διδακτικές πρακτικές συνεισφέρουν στη συγκρότηση της ταυτότητας μαθητών και διδασκοντα (Κουτσογιάννης 2012). Η υιοθέτηση αυτού του διδακτικού μοντέλου υποστηρίζεται και μέσω ψηφιακών εργαλείων και προγραμμάτων που διευκολύνουν την επικοινωνία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μαθητών και του εκπαιδευτικού.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ - ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Με την παρούσα διδακτική πρόταση επιδιώκεται οι μαθητές /μαθήτριες:

- Να αντιληφθούν ότι οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι επιβάλλουν τις απόψεις τους στην πόλη παραβιάζοντας τη νόμιμη διαδικασία λήψης των αποφάσεων στη συνέλευση του δήμου.
- Να κατανοήσουν τον ρόλο των «προστατών» στη διαμάχη μεταξύ των πολιτικών παρατάξεων.
- Να αντιληφθούν ότι η αναζήτηση συμμαχιών στους δούλους είναι μια ενέργεια ενδεικτική των κοινωνικών αλλαγών που συμβαίνουν στην Κέρκυρα εξαιτίας του πολέμου.
- Να κατανοήσουν ότι κίνητρο της πολιτικής δράσης των αντιμαχομένων είναι η επιδίωξη της ισχύος.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι το πολιτικό συμφέρον δημοκρατικών και ολιγαρχικών τίθεται υπεράνω του συμφέροντος της πόλης.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με την παρούσα διδακτική πρόταση επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να κατανοήσουν τη συνεκτική σχέση μορφής (γλώσσα-δομή) και περιεχομένου στην ιστορική αφήγηση.
- Να συνειδητοποιήσουν τη λειτουργία της πειθούς σε συγκεκριμένες επικοινωνιακές περιστάσεις.
- Να κατανοήσουν τη λειτουργία της γλώσσας σε διαφορετικά κειμενικά είδη.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός – Κλασικός γραμματισμός

Με την παρούσα διδακτική πρόταση επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να ερμηνεύουν και να αξιολογούν γεγονότα και «πρόσωπα» που εμπλέκονται στην ιστορική αφήγηση.

- Να κατανοήσουν τις λογικές σχέσεις που συνέχουν τους κύριους με τους δευτερεύοντες όρους της μικροδομής του κειμένου.

Νέοι γραμματισμοί

Με την παρούσα διδακτική πρόταση επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για τη διερεύνηση της συντακτικής δομής του κειμένου.
- Να αξιοποιούν ψηφιακούς πόρους για αναζήτηση και συλλογή δεδομένων.
- Να παράγουν με την υποστήριξη των ΤΠΕ πολυτροπικά κείμενα.

Κριτικός γραμματισμός

Με την παρούσα διδακτική πρόταση επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής ανάγνωσης των ψηφιακών πηγών που χρησιμοποιούν.
- Να είναι σε θέση να παρατηρήσουν αλλά και να αξιολογήσουν πιθανές μεταβολές της ταυτότητάς τους κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της μαθησιακής διαδικασίας.

Διδακτικές πρακτικές

Στη διδακτική πρόταση ακολουθούνται οι διδακτικές μέθοδοι που συνδέονται με τις κοινωνιογνωστικές προσεγγίσεις της μάθησης. Οι μέθοδοι αυτές βοηθούν τους μαθητές να κατακτήσουν ένα σύνολο δεξιοτήτων μέσα από διαδικασίες παρατήρησης και καθοδηγούμενης πρακτικής. Με την έκφραση και τον αναστοχασμό εστιάζουν τις παρατηρήσεις τους στις διαδικασίες τις οποίες ακολουθούν για την εκτέλεση μιας δραστηριότητας και αποκτούν επίγνωση των στρατηγικών που χρησιμοποιούν, καθώς έχουν τη δυνατότητα να τις συγκρίνουν με αυτές του δασκάλου ή των συμμαθητών τους. Τέλος, με τη μέθοδο της διερεύνησης επιτυγχάνεται όχι μόνο η ενθάρρυνση της μαθησιακής αυτονομίας και αυτενέργειας αλλά και η προώθηση της συνεργασίας προς επίτευξη ορισμένου μαθησιακού στόχου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η πρόταση του σεναρίου αφορά στη διδασκαλία των Κεφαλαίων 71-73, του 3^{ου} Βιβλίου των «Ιστοριών» του Θουκυδίδη. Στην ενότητα αυτή ο ιστορικός αφηγείται τις εξελίξεις στην Κέρκυρα μετά τη δολοφονία των ηγετών της δημοκρατικής παράταξης από τους ολιγαρχικούς και περιγράφει το κλίμα ψυχολογικής βίας και τρομοκρατίας που απλώνεται στην πόλη καθώς η εμφύλια διαμάχη κορυφώνεται. Η ανασύνθεση αυτής της εικόνας προσφέρει ερεθίσματα για αναστοχασμό σχετικά με τη συμπεριφορά που εκδηλώνει ο άνθρωπος σε καιρό πολεμικών συγκρούσεων, ενώ αναδεικνύει την ιστορική αφήγηση ως ερμηνευτικό εργαλείο για ανάλογα μελλοντικά γεγονότα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το διδακτικό σενάριο λαμβάνει υπόψη το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών της Α΄ Λυκείου ([ΦΕΚ 1562/27-6-2011](#)), τις [Οδηγίες](#) για τη διδασκαλία και αξιολόγηση του μαθήματος για το σχολικό έτος 2012-13 καθώς και το Π.Δ. 68/2014 με θέμα «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 60/2006 «Αξιολόγηση των μαθητών του Ενιαίου Λυκείου (Α΄65)» όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».

Η παρούσα διδακτική πρόταση ακολουθεί στα βασικά τους σημεία τις οδηγίες του Προγράμματος Σπουδών όσον αφορά τη διδακτέα ύλη του μαθήματος, ωστόσο επιχειρεί την εμπλοκή στη μαθησιακή διαδικασία διδακτικών πρακτικών που στοχεύουν στην ανακαλυπτική - κριτική μάθηση και τη διαχείριση της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) αφενός παρέχουν τα μέσα και τους τρόπους, ώστε να καταστεί εφικτή η πρόσβαση σε ένα εικονικό («virtual») περιβάλλον μάθησης, αφετέρου προσφέρουν τη δυνατότητα διεξαγωγής

της μαθησιακής διαδικασίας μέσω συνεργατικών-διερευνητικών δραστηριοτήτων των μαθητών. Τα ψηφιακά μέσα (διαδίκτυο, Wiki μαθήματος) λειτουργούν στο σενάριο ως υποστηρικτικό πλαίσιο για την επιτέλεση ποικίλων δραστηριοτήτων και για να διευκολύνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την παραγωγή μαθησιακών προϊόντων ως αποτέλεσμα του διδακτικού σχεδιασμού.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι Α΄ Λυκείου: (Ξενοφών, Θουκυδίδης): [Θουκυδίδου, Ιστορία, Βιβλ. 3. Κεφ. 71-73.](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[Κοινωνική και Πολιτική Οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα.](#) Β' Λυκείου (επιλογής). ΥΠ.Ε.Π.Θ., Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Υποστηρικτικό / εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Ελληνική Ιστορία](#) [πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

[Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) [πηγή: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

[Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα](#) [πηγή: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

[Ψηφιακό Σχολείο](#)

[Φωτόδεντρο](#)

[Pinterest](#) [Κοινωνικό Δίκτυο].

[Wiki ARXAIA ELLHNIKA](#)

Διδακτική πορεία/ στάδια/ φάσεις

1^η Φάση: Κατανόηση και αναδιήγηση της διδακτικής ενότητας

(χώρος: εργαστήριο πληροφορικής. Διάρκεια: 1 ώρα)

1^η δραστηριότητα. Παραγωγή κειμένου: γράφοντας ένα ρεπορτάζ

Οι μαθητές βρίσκονται στο εργαστήριο πληροφορικής και εργάζονται κατά ομάδες (έξι ομάδες των τεσσάρων μαθητών) στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, που είναι συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο. Ο εκπαιδευτικός τους καθοδηγεί να αναζητήσουν το [κοινό 1^ο Φύλλο Εργασίας](#) στο συνεργατικό περιβάλλον του [Wiki](#). Ακολουθώντας τις οδηγίες που παρέχονται στο Φύλλο Εργασίας εισέρχονται στα [Σώματα Κειμένων](#) της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#). Κατόπιν επιλέγουν, από το Ανθολόγιο Κειμένων της Αττικής Πεζογραφίας στον [Κατάλογο Κειμένων](#), τα αποσπάσματα των «Ιστοριών» του Θουκυδίδη ([ΘΟΥΚ 3.69.1–3.72.1](#) και [ΘΟΥΚ 3.72.2–3.74.3](#)), τα οποία συνιστούν τη διδακτική ενότητα του σεναρίου. Στο παράθυρο που ανοίγει για κάθε απόσπασμα, οι μαθητές επιλέγουν «εμφάνιση μετάφρασης Ε. Λαμπρίδη», διαβάζουν τη μετάφραση των Κεφαλαίων 71-73 και κρατούν σημειώσεις για το περιεχόμενο της ενότητας στο Φύλλο Εργασίας. Αφού κατανοήσουν το περιεχόμενο της ενότητας, αναδιηγούνται τα γεγονότα ως δημοσιογράφοι, γράφοντας ένα ρεπορτάζ για την εφημερίδα τους. Το κείμενο που συντάσσουν, το αποθηκεύουν στον φάκελο της ομάδας τους, στο [Wiki](#).

Με την επιτέλεση αυτής της δραστηριότητας αναμένεται οι μαθητές: α) να έχουν ασκηθεί στην αφαιρετική διαδικασία της μάθησης, καθώς καλούνται να κρατήσουν σημειώσεις για το περιεχόμενο της διδακτικής ενότητας, να συγκρατήσουν το νοηματικό κέντρο ενός κειμένου, ενώ συγχρόνως οξύνουν την κριτική τους ικανότητα και β) να έχουν ασκηθεί στην παραγωγή συγκεκριμένου κειμενικού είδους, διαδικασία κατά την οποία αναπτύσσουν συνθετικές δεξιότητες και ικανότητες γλωσσικής έκφρασης σε συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση.

Για την αξιολόγηση της πρώτης φάσης του σεναρίου θα ληφθεί καταρχάς υπόψη ο βαθμός εξοικείωσης των μαθητών με τον χειρισμό του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος, η ενδεχόμενη εμπειρία ή απειρία των μαθητών στη συνεργασία κατά ομάδες, η συχνότητα και ποιότητα της καθοδηγητικής παρέμβασης του διδάσκοντα. Επίσης, θα αξιολογηθούν από τον διδάσκοντα τα κείμενα (ρεπορτάζ) που

δημιούργησαν οι ομάδες ως προς την ανταπόκρισή τους στο ζητούμενο κειμενικό είδος και την πληρότητα του περιεχομένου τους.

2^η Φάση: Σχέσεις δομής και αφηγηματικού είδους

(χώρος: εργαστήριο πληροφορικής. Διάρκεια: 2 ώρες)

1^η δραστηριότητα. Δομή και νόημα

1^η ομάδα

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και αναζητούν το Φύλλο Εργασίας στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 1. Με βάση τις σχετικές οδηγίες του Φύλλου Εργασίας μεταβαίνουν στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, στη σελίδα [ΚΕΙΜΕΝΟ 1](#), όπου υπάρχει το πρωτότυπο απόσπασμα του Κεφαλαίου 71. Οι μαθητές: α) μελετούν το Κεφάλαιο 71 και εντοπίζουν σε αυτό τις λέξεις, με τις οποίες ο ιστορικός δηλώνει τις ενέργειες των ολιγαρχικών, β) σημειώνουν τις λέξεις αυτές στον προσχεδιασμένο Πίνακα, στο Φύλλο Εργασίας, γ) δικαιολογούν τη σχέση των ρημάτων του αποσπάσματος με την αφήγηση των διαδοχικών ενεργειών των ολιγαρχικών, δ) αναδιηγούνται γραπτώς το σχέδιο δράσης των ολιγαρχικών και αποθηκεύουν την εργασία τους στον αντίστοιχο Φάκελο της ομάδας τους στο [Wiki](#).

Με την επιτέλεση αυτής της δραστηριότητας αναμένεται οι μαθητές να αντιληφθούν ότι με τους ρηματικούς τύπους (εἶπον, ἔνεγκασαν, πέμπουσιν) προσδιορίζονται επακριβώς οι ενέργειες των ολιγαρχικών: όταν τα λόγια δεν αρκούν, για να πείσουν, οι αποφάσεις επιβάλλονται και οι ισχυροί αναλαμβάνουν δράση. Τώρα οι μαθητές είναι σε θέση όχι μόνο να κατανοήσουν το σχέδιο δράσης αλλά και να το αξιολογήσουν λαμβάνοντας υπόψη τη σκοπιμότητα των ενεργειών των ολιγαρχικών.

2^η ομάδα

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και αναζητούν το Φύλλο Εργασίας στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 2. Με βάση τις σχετικές οδηγίες του Φύλλου Εργασίας μεταβαίνουν στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, στη σελίδα ΚΕΙΜΕΝΟ 1, όπου υπάρχει το πρωτότυπο απόσπασμα του Κεφαλαίου 72 (§ 1-3). Οι μαθητές: α)

μελετούν το απόσπασμα και εντοπίζουν σε αυτό τις λέξεις, με τις οποίες δηλώνονται τα «πρόσωπα» που έδρασαν κατά τα γεγονότα στην Κέρκυρα, από τότε που έφτασαν στην πόλη το κορινθιακό πλοίο και οι Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, β) σημειώνουν τις λέξεις αυτές στον προσχεδιασμένο Πίνακα, στο Φύλλο Εργασίας, γ) αναδιηγούνται τα γεγονότα που συνέβησαν κατά το παραπάνω χρονικό διάστημα, δ) αξιολογούν τις ενέργειες καθενός από τους εμπλεκόμενους στα γεγονότα και αποθηκεύουν την εργασία τους στον αντίστοιχο Φάκελο της ομάδας τους στο [Wiki](#).

Με την επιτέλεση αυτής της δραστηριότητας αναμένεται οι μαθητές να είναι σε θέση να συνδέσουν τα υποκείμενα (ολιγαρχικοί – δημοκρατικοί Κερκυραίοι) με τις αντίστοιχες ενέργειές τους, ώστε να αντιληφθούν ότι η παρέμβαση των «προστατών» επηρεάζει καθοριστικά όχι μόνον το είδος της δράσης που αναλαμβάνουν οι ολιγαρχικοί, αλλά και την αντίδραση της δημοκρατικής παράταξης. Έτσι, αναμένεται ότι οι μαθητές στην αναδιήγηση των γεγονότων θα ενσωματώσουν την κριτική τους τόσο για τους ολιγαρχικούς όσο και για τους δημοκρατικούς Κερκυραίους.

3^η ομάδα

Οι μαθητές εργάζονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και αναζητούν το Φύλλο Εργασίας στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 3. Ακολουθώντας τις σχετικές οδηγίες εισέρχονται, μέσω της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα, στον [Συσχετικό Πίνακα](#) (μέσω της διαδρομής Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας - Συσχετικός Πίνακας), όπου κάτω από τον τίτλο ΧΡΟΝΟΣ, καταγράφονται οι τρόποι με τους οποίους δηλώνεται ο χρόνος στη σύνταξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Οι μαθητές σημειώνουν τους τρόπους προσδιορισμού των χρονικών σχέσεων, στον προσχεδιασμένο Πίνακα του Φύλλου Εργασίας τους. Στη συνέχεια, καθοδηγούνται να ανοίξουν τη σελίδα ΚΕΙΜΕΝΟ 1 από τον Φάκελο [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#) στο Wiki του μαθήματος. Αφού διαβάσουν το πρωτότυπο κείμενο (ενότητα 71-73): α) εντοπίζουν και σημειώνουν στον προσχεδιασμένο Πίνακα του Φύλλου Εργασίας τις λέξεις ή τα λεκτικά σύνολα, με τα οποία δηλώνεται ο χρόνος, β) χαρακτηρίζουν τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται η έννοια του χρόνου στη συγκεκριμένη ενότητα,

γ) διαπιστώνουν ότι μέσω των χρονικών προσδιορισμών αποτυπώνεται στην αφήγηση όχι μόνο η χρονική ακολουθία των ενεργειών στις οποίες προέβησαν οι ολιγαρχικοί μετά τη δολοφονία του ηγέτη της δημοκρατικής παράταξης, αλλά και η χρονική σχέση που συνδέει μεταξύ τους αυτές τις ενέργειες.

Τέλος, οι μαθητές συντάσσουν το κείμενό τους σε έγγραφο Word και το αποθηκεύουν στον αντίστοιχο φάκελο της Ομάδας τους, στο [Wiki](#).

4^η ομάδα

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και αναζητούν το Φύλλο Εργασίας στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 4. Ακολουθώντας τις σχετικές οδηγίες εισέρχονται στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) και στον [Συσχετικό Πίνακα](#) (μέσω της διαδρομής Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας), όπου, κάτω από τον τίτλο ΣΚΟΠΟΣ, καταγράφονται οι τρόποι με τους οποίους δηλώνεται ο σκοπός στη σύνταξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Σημειώνουν, στον προσχεδιασμένο Πίνακα του Φύλλου Εργασίας, τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται ο σκοπός.

Στη συνέχεια, οι μαθητές καθοδηγούνται να ανοίξουν τη σελίδα KEIMENO 1 από τον Φάκελο [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#) στο Wiki του μαθήματος. Αφού διαβάσουν το πρωτότυπο κείμενο (ενότητα 71-73): α) εντοπίζουν και σημειώνουν στον προσχεδιασμένο Πίνακα του Φύλλου Εργασίας τις λέξεις ή τα λεκτικά σύνολα, με τα οποία δηλώνεται ο σκοπός, β) χαρακτηρίζουν τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίζεται ο σκοπός στη συγκεκριμένη ενότητα. γ) Διαπιστώνουν ότι οι προσδιορισμοί του τελικού αιτίου εκφράζουν αφενός τις λανθάνουσες εντολές των ολιγαρχικών προς τους συμπολίτες τους αφετέρου υποδηλώνουν τη σκοπιμότητα της αποστολής πρέσβων στην Αθήνα.

Τέλος, οι μαθητές γράφουν το κείμενό τους σε έγγραφο Word και το αποθηκεύουν στον αντίστοιχο φάκελο της Ομάδας τους, στο [Wiki](#).

5^η ομάδα

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και αναζητούν το Φύλλο Εργασίας στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 5. Ακολουθώντας τις σχετικές οδηγίες εισέρχονται στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) και στον [Συσχετικό Πίνακα](#) (μέσω της διαδρομής Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας), όπου, κάτω από τον τίτλο ΑΙΤΙΑ, καταγράφονται οι τρόποι με τους οποίους δηλώνεται η αιτία στη σύνταξη της αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. Σημειώνουν, στον προσχεδιασμένο Πίνακα του Φύλλου Εργασίας, τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται η αιτία.

Στη συνέχεια, οι μαθητές καθοδηγούνται να ανοίξουν τη σελίδα KEIMENO 1 από τον φάκελο [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#) στο Wiki του μαθήματος. Αφού διαβάσουν το πρωτότυπο κείμενο (ενότητα 71-73): α) εντοπίζουν και σημειώνουν στον προσχεδιασμένο Πίνακα του Φύλλου Εργασίας τις λέξεις ή τα λεκτικά σύνολα, με τα οποία εκφράζεται η αιτία, β) χαρακτηρίζουν τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίζεται η αιτία στη συγκεκριμένη ενότητα και γ) δικαιολογούν την περιορισμένη χρήση αυτού του είδους των προσδιορισμών σε σχέση προς τον αριθμό των χρονικών, τελικών και τοπικών προσδιορισμών στη συγκεκριμένη ενότητα.

Τέλος, οι μαθητές γράφουν το κείμενό τους σε έγγραφο Word και το αποθηκεύουν στον αντίστοιχο φάκελο της Ομάδας τους, στο [Wiki](#).

6^η ομάδα

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και αναζητούν το Φύλλο Εργασίας στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 6. Ακολουθώντας τις σχετικές οδηγίες εισέρχονται στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) και στον [Συσχετικό Πίνακα](#) (μέσω της διαδρομής Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας), όπου κάτω από τον τίτλο ΤΟΠΟΣ καταγράφονται οι τρόποι με τους οποίους δηλώνεται ο τόπος στη σύνταξη της αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. Σημειώνουν, στον προσχεδιασμένο Πίνακα του Φύλλου Εργασίας, τους τρόπους με τους οποίους προσδιορίζεται ο τόπος.

Στη συνέχεια, οι μαθητές καθοδηγούνται να ανοίξουν τη σελίδα KEIMENO 1 από τον φάκελο [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#) στο Wiki του μαθήματος. Αφού διαβάσουν το πρωτότυπο κείμενο (ενότητα 71-73): α) εντοπίζουν και σημειώνουν στον προσχεδιασμένο Πίνακα του Φύλλου Εργασίας τις λέξεις ή τα λεκτικά σύνολα, με τα οποία δηλώνεται ο τόπος, β) χαρακτηρίζουν τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίζεται ο τόπος στη συγκεκριμένη ενότητα και γ) δικαιολογούν τη συχνότερη χρήση τοπικών προσδιορισμών που δηλώνουν κίνηση κατά την αφήγηση των ενεργειών των αντιμαχόμενων παρατάξεων.

Τέλος, οι μαθητές γράφουν το κείμενό τους σε έγγραφο Word και το αποθηκεύουν στον αντίστοιχο φάκελο της Ομάδας τους, στο [Wiki](#).

Η 3^η, 4^η, 5^η και 6^η ομάδα επιτελούν δραστηριότητες οι οποίες έχουν κοινή στόχευση: την παρατήρηση της συντακτικής λειτουργίας συγκεκριμένων όρων του κειμένου μέσω των οποίων αποδίδεται το πλέγμα των νοηματικών συνδέσεων του περιεχομένου του. Μετά την επιτέλεση αυτής της δραστηριότητας αναμένεται οι μαθητές α) να κατανοήσουν τις λογικές σχέσεις που συνδέουν τους κύριους με τους δευτερεύοντες όρους της μικροδομής του κειμένου, β) να αντιληφθούν ότι στην ιστορική αφήγηση οι χρονικοί προσδιορισμοί αποδίδουν την εξέλιξη των γεγονότων μετά το καθοριστικό επεισόδιο της δίκης και τον θάνατο του ηγέτη των δημοκρατικών, οι προσδιορισμοί του σκοπού αποτυπώνουν την αποφασιστικότητα και τη δύναμη των ολιγαρχικών, οι προσδιορισμοί της αιτίας υποδηλώνουν την υποκειμενικότητα των αποφάσεων και οι τοπικοί προσδιορισμοί ορίζουν τη θέση και την κίνηση των αντιπάλων στον χώρο.

Η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων, τις οποίες επιτελούν οι μαθητές κατά τη 2^η Φάση του σεναρίου, είναι διαμορφωτική και τελική: Καταρχάς ο διδάσκων ανατροφοδοτεί τους μαθητές παρέχοντάς τους σταδιακά την υποστήριξη που χρειάζονται προκειμένου να επιτελέσουν τις δραστηριότητες που περιγράφονται στα Φύλλα Εργασίας. Η τελική αξιολόγηση αφορά στον έλεγχο της πληρότητας των

απαντήσεων των μαθητών και γίνεται με κριτήριο την επίτευξη των στόχων, όπως αυτοί έχουν ήδη καθοριστεί από τον διδάσκοντα.

3^η Φάση: Από το κείμενο στην εικόνα

(χώρος: εργαστήριο πληροφορικής. Διάρκεια: 2 ώρες)

1^η ομάδα

1^η δραστηριότητα: Συλλογή δεδομένων

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και εντοπίζουν στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 1 το Φύλλο Εργασίας. Με βάση τις σχετικές οδηγίες του Φύλλου Εργασίας εισέρχονται στον ιστότοπο του [Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού](#) και (μέσω της διαδρομής Κόμβοι ΙΜΕ – Ιστορικοί κόμβοι, Ελληνική Ιστορία, Αρχαιότητα, κλασική περίοδος, Αθήνα, κοινωνία) στη σελίδα [Εισαγωγή στην κοινωνία της κλασικής Αθήνας](#), όπου αναζητούν πληροφορίες για τη θέση των δούλων στην αρχαία Αθήνα. Καταγράφουν αυτές τις πληροφορίες σε ένα έγγραφο Word και το αποθηκεύουν στον φάκελο της ομάδας τους, στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα: Σύνθεση πολυτροπικού κειμένου

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και εντοπίζουν, στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 1, το Φύλλο Εργασίας. Με βάση τις σχετικές οδηγίες μεταβαίνουν στη διεύθυνση [Pinterest](#), όπου ο εκπαιδευτικός έχει αναρτήσει εικόνες από αναπαραστάσεις σχετικές με τη δουλεία. Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις εικόνες δίνοντας έναν δικό τους τίτλο σε κάθε μία, για να δημιουργήσουν μια παρουσίαση (PowerPoint). Σε αυτήν την παρουσίαση εντάσσουν και στοιχεία από το κείμενο που συνέθεσαν κατά την 1^η δραστηριότητα της ομάδας τους. Τέλος, αποθηκεύουν την παρουσίαση που δημιούργησαν στον φάκελο ΟΜΑΔΑ 1 στο [Wiki](#).

Μετά την επιτέλεση των προηγούμενων δραστηριοτήτων αναμένεται οι μαθητές: α) να γνωρίσουν ή να ανακαλέσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τον θεσμό της δουλείας στην αρχαιότητα, β) να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής ανάγνωσης των πηγών τους, γ) να ασκηθούν στην αφαιρετική σκέψη και δ) να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.

2^η ομάδα

1^η δραστηριότητα: Συλλογή δεδομένων

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και εντοπίζουν στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 2 το Φύλλο Εργασίας. Με βάση τις σχετικές οδηγίες εισέρχονται στον ιστότοπο του [Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού](#) και (μέσω της διαδρομής Κόμβοι ΙΜΕ – Ιστορικοί κόμβοι, Ελληνική Ιστορία, Αρχαιότητα, κλασική περίοδος, Αθήνα, κοινωνία) στη σελίδα [Εισαγωγή στην κοινωνία της κλασικής Αθήνας](#), όπου αναζητούν πληροφορίες για την ιδιότητα του Αθηναίου πολίτη. Καταγράφουν αυτές τις πληροφορίες σε έγγραφο Word και το αποθηκεύουν στον φάκελο της ομάδας τους στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα: Σύνθεση πολυτροπικού κειμένου

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και εντοπίζουν, στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 2, το Φύλλο Εργασίας. Με βάση τις σχετικές οδηγίες μεταβαίνουν στη διεύθυνση [Pinterest](#), όπου ο εκπαιδευτικός έχει αναρτήσει εικόνες που αποτυπώνουν δραστηριότητες των πολιτών στην αρχαία Αθήνα. Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις εικόνες δίνοντας ένα δικό τους τίτλο σε κάθε μία, για να δημιουργήσουν μια παρουσίαση (PowerPoint). Σε αυτή την παρουσίαση εντάσσουν και στοιχεία από το κείμενο που συνέθεσαν κατά την 1^η δραστηριότητα της ομάδας τους. Τέλος, αποθηκεύουν την παρουσίαση στον Φάκελο ΟΜΑΔΑ 2 στο [Wiki](#).

Μετά την επιτέλεση των προηγούμενων δραστηριοτήτων αναμένεται οι μαθητές: α) να γνωρίσουν ή να ανακαλέσουν τις γνώσεις τους σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη στην αρχαιότητα, β) να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής ανάγνωσης των πηγών τους, γ) να ασκηθούν στην αφαιρετική σκέψη και δ) να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.

3^η ομάδα

1^η δραστηριότητα: Συλλογή δεδομένων

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και εντοπίζουν στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 3 το Φύλλο Εργασίας. Με βάση τις οδηγίες του Φύλλου Εργασίας

εισέρχονται στον ιστότοπο [Φωτόδεντρο](#), στο Μαθησιακό Αντικείμενο με τίτλο «Η τέχνη του πολέμου. Παραδείγματα αντιπολεμικής στάσης στη ζωγραφική» και επιλέγουν την [Προεπισκόπηση](#). Στο νέο παράθυρο που ανοίγει, εμφανίζονται έργα ζωγραφικής, «παραδείγματα αντιπολεμικής στάσης στη ζωγραφική» του 20^{ου} αιώνα. Οι μαθητές: α) επιλέγουν κάθε έργο ξεχωριστά προκειμένου να εμφανιστούν σε νέο παράθυρο πληροφορίες σχετικές με το θέμα του, τις οποίες σημειώνουν σε έγγραφο Word, β) αποθηκεύουν τους πίνακες ζωγραφικής ως εικόνες σε ξεχωριστό φάκελο. Τέλος, αποθηκεύουν την εργασία τους στον φάκελο της ομάδας τους στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα: Σύνθεση πολυτροπικού κειμένου

Οι μαθητές εισέρχονται στο [Wiki](#) και ανασύρουν από τον φάκελο ΟΜΑΔΑ 3 το Φύλλο Εργασίας τους. Μέσα από αυτό ο διδάσκων τους καθοδηγεί να αναζητήσουν στον φάκελο της Ομάδας τις σημειώσεις και τις εικόνες που αποθήκευσαν κατά την επιτέλεση της 1^{ης} δραστηριότητας της ομάδας τους. Στη συνέχεια, αξιοποιούν τις εικόνες και τις σημειώσεις τους, για να δημιουργήσουν μια παρουσίαση (PowerPoint) με θέμα τον πόλεμο στην τέχνη. Οι οδηγίες επισημαίνουν ότι πρέπει να δώσουν έναν δικό τους τίτλο σε κάθε εικόνα που θα χρησιμοποιήσουν αλλά και να ενσωματώσουν στην παρουσίαση στοιχεία από τις σημειώσεις τους. Τέλος, οι μαθητές αποθηκεύουν την εργασία τους στον φάκελο της ομάδας τους, στο [Wiki](#) του μαθήματος.

Μετά την επιτέλεση των προηγούμενων δραστηριοτήτων αναμένεται οι μαθητές: α) να αντιληφθούν ότι υπάρχουν διαφορετικές μορφές έκφρασης, με τις οποίες οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να αποτυπώνουν τις ιδέες και τις απόψεις τους, β) να αντιληφθούν ότι η τέχνη και οι καλλιτέχνες δεν είναι απαραίτητα αμέτοχοι παρατηρητές των ιστορικών εξελίξεων και των ανθρώπινων προβλημάτων, γ) να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής ανάγνωσης των πηγών, δ) να ασκηθούν στην αφαιρετική σκέψη και ε) να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.

4^η ομάδα

1^η δραστηριότητα: Συλλογή δεδομένων

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και εντοπίζουν στον αντίστοιχο Φάκελο ΟΜΑΔΑ 4 το Φύλλο Εργασίας. Με βάση τις οδηγίες του Φύλλου Εργασίας μεταβαίνουν στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, στις σελίδες [ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΗ](#) και [ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΔΟΥΛΟΥ](#). Στην πρώτη σελίδα (ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΗ) ο διδάσκων έχει αναρτήσει μεταφρασμένα αποσπάσματα σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη από τα αριστοτελικά έργα «Πολιτικά» και «Αθηναίων Πολιτεία», ενώ στη δεύτερη σελίδα (ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΔΟΥΛΟΥ) υπάρχουν αποσπάσματα κειμένων (Αριστοφάνης, Ευριπίδης, Ψευδο-Ξενοφών, Διογένης ο Λαέρτιος), στα οποία αποτυπώνονται αντιλήψεις για την ιδιότητα του δούλου. Οι μαθητές μελετούν τα μεταφρασμένα κείμενα αναζητώντας σε αυτά στοιχεία που αναφέρονται στα χαρακτηριστικά των πολιτών και των δούλων. Στη συνέχεια, σημειώνουν αυτά τα στοιχεία σε Πίνακα που εισάγουν οι ίδιοι σε ένα έγγραφο Word και το αποθηκεύουν στον φάκελο της Ομάδας τους, στο Wiki.

2^η δραστηριότητα: Ανασύνθεση δεδομένων

Οι μαθητές εισέρχονται στο [Wiki](#) και ανασύρουν από τον φάκελο ΟΜΑΔΑ 4 το Φύλλο Εργασίας τους. Οι οδηγίες τους κατευθύνουν να αναζητήσουν στον φάκελό τους το αποθηκευμένο έγγραφο, στο οποίο κατά την προηγούμενη δραστηριότητα κατέγραψαν τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την ιδιότητα του πολίτη και του δούλου στη δημοκρατική Αθήνα των κλασικών χρόνων. Με αυτά τα δεδομένα και επιλέγοντας τις κατάλληλες εικόνες από τον ιστότοπο [Pinterest](#), όπου έχει αναρτήσει ο διδάσκων μια συλλογή σχετικών φωτογραφιών, δημιουργούν μια συγκριτική παρουσίαση (PowerPoint) της θέσης πολίτη και δούλου. Οι μαθητές αποθηκεύουν την εργασία τους στον φάκελο της ομάδας τους, στο [Wiki](#) του μαθήματος.

Μετά την επιτέλεση των προηγούμενων δραστηριοτήτων αναμένεται οι μαθητές: α) να γνωρίσουν τις επικρατούσες στην αρχαιότητα αντιλήψεις σχετικά με τη θέση του πολίτη και του δούλου, β) να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής ανάγνωσης των πηγών τους, γ) να ασκηθούν στην αφαιρετική σκέψη και δ) να

ασκηθούν στη σύγκριση δεδομένων με σκοπό την ανασύνθεσή τους σε πολυτροπικό κείμενο.

5^η ομάδα

1^η δραστηριότητα: Αναπαράσταση ρόλων

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και εντοπίζουν στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 5 το Φύλλο Εργασίας. Με βάση τις σχετικές οδηγίες μεταβαίνουν στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, στη σελίδα [ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ](#), όπου ο εκπαιδευτικός έχει αναρτήσει τη μετάφραση των Κεφαλαίων 71-73 από το Ανθολόγιο Αττικής Πεζογραφίας της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα. Οι μαθητές εντοπίζουν και μελετούν το απόσπασμα που αναφέρεται στην αναζήτηση συμμάχων από τις αντίπαλες πολιτικές παρατάξεις των Κερκυραίων, με σκοπό να κατανοήσουν τους λόγους αυτής της ενέργειας. Για αυτό υποδύονται οι ίδιοι τον ρόλο των ολιγαρχικών πολιτών και συνθέτουν σε ευθύ λόγο την επιχειρηματολογία που θα χρησιμοποιούσαν προκειμένου να πείσουν τους δούλους να τους βοηθήσουν. Στη συνέχεια, αλλάζουν ρόλους, υποδύονται τους δούλους και με τον ίδιο τρόπο συνθέτουν την απάντηση που οι τελευταίοι θα έδιναν στους ολιγαρχικούς. Τα κείμενα αυτά οι μαθητές τα συντάσσουν σε έγγραφο Word, το οποίο αποθηκεύουν στον φάκελο της ομάδας τους στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα: Σύνθεση πολυτροπικού κειμένου

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#), μεταβαίνουν από το [Περιεχόμενο Εργασιών](#) στον φάκελο ΟΜΑΔΑ 5 και στο Φύλλο Εργασίας τους. Με βάση τις σχετικές οδηγίες του Φύλλου Εργασίας, αναζητούν στον φάκελο της ομάδας τους και ανοίγουν το αποθηκευμένο έγγραφο, το οποίο συνέταξαν κατά την επιτέλεση της 1^{ης} δραστηριότητας. Από αυτό αντλούν τα στοιχεία που χρειάζονται προκειμένου να δημιουργήσουν σε PowerPoint μια αναπαράσταση του διαλόγου μεταξύ ολιγαρχικών και δούλων. Τέλος, αποθηκεύουν την εργασία τους στον φάκελο της ομάδας τους στο [Wiki](#).

6^η ομάδα

1^η δραστηριότητα: Αναπαράσταση ρόλων

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#) και εντοπίζουν, στον αντίστοιχο φάκελο ΟΜΑΔΑ 6, το Φύλλο Εργασίας. Με βάση τις σχετικές οδηγίες του Φύλλου Εργασίας μεταβαίνουν στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, στη σελίδα [ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ](#), όπου ο εκπαιδευτικός έχει αναρτήσει τη μετάφραση των Κεφαλαίων 71-73 από το Ανθολόγιο Αττικής Πεζογραφίας της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα. Οι μαθητές εντοπίζουν και μελετούν το απόσπασμα που αναφέρεται στην αναζήτηση συμμάχων από τις αντίπαλες πολιτικές παρατάξεις των Κερκυραίων, με σκοπό να κατανοήσουν τους λόγους αυτής της ενέργειας. Για αυτό υποδύονται οι ίδιοι τον ρόλο των δημοκρατικών πολιτών και συνθέτουν σε ευθύ λόγο την επιχειρηματολογία που θα χρησιμοποιούσαν προκειμένου να πείσουν τους δούλους να τους βοηθήσουν. Έπειτα αλλάζουν ρόλους, υποδύονται τους δούλους και με τον ίδιο τρόπο συνθέτουν την απάντηση που οι τελευταίοι θα έδιναν στους δημοκρατικούς. Τα κείμενα αυτά οι μαθητές τα συντάσσουν σε έγγραφο Word, το οποίο αποθηκεύουν στον φάκελο της ομάδας τους στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα: Σύνθεση πολυτροπικού κειμένου

Οι μαθητές εισέρχονται στο περιβάλλον του [Wiki](#), μεταβαίνουν από το [Περιεχόμενο Εργασιών](#) στον φάκελο ΟΜΑΔΑ 6 και στο Φύλλο Εργασίας τους. Με βάση τις σχετικές οδηγίες του Φύλλου Εργασίας αναζητούν στον φάκελο της ομάδας τους και ανοίγουν το αποθηκευμένο έγγραφο, το οποίο συνέταξαν κατά την επιτέλεση της 1^{ης} δραστηριότητας. Από αυτό αντλούν τα στοιχεία που χρειάζονται προκειμένου να δημιουργήσουν σε PowerPoint μια αναπαράσταση του διαλόγου μεταξύ δημοκρατικών και δούλων. Οι μαθητές, τέλος, καλούνται να αποθηκεύσουν την εργασία τους στον φάκελο της ομάδας τους στο Wiki.

Μετά την επιτέλεση των αντίστοιχων για την 5^η και 6^η ομάδα προηγούμενων δραστηριοτήτων αναμένεται οι μαθητές: α) να ασκηθούν στην αφαιρετική σκέψη, β) να αναπτύξουν δεξιότητες ενσυναίσθησης και επομένως κατανόησης του «άλλου», γ) να ασκηθούν στην παραγωγή λόγου σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο, δ) να

αντιληφθούν τη σημασία του επιχειρήματος και της πειθούς στις ανθρώπινες σχέσεις και ε) να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικού κειμένου.

Για την αξιολόγηση της 3^{ης} Φάσης του σεναρίου λαμβάνεται υπόψη το τελικό κείμενο που παρήγαγαν οι ομάδες στο πλαίσιο κάθε δραστηριότητας: εξετάζεται, αν οι μαθητές λειτουργούν αναστοχαστικά, αναπλαισιώνουν το υλικό που έχουν κατακτήσει με πρόσθετα στοιχεία και το χρησιμοποιούν, για να διαμορφώσουν το περιεχόμενό του σε διαφορετικά κειμενικά είδη, ενεργοποιώντας τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους.

4^η Φάση: Παρουσίαση των μαθητικών εργασιών – Αυτοαξιολόγηση

(χώρος: αίθουσα διδασκαλίας. Διάρκεια: 2 ώρες)

6^η ώρα

1^η δραστηριότητα: Παρουσίαση των μαθητικών εργασιών

Οι μαθητές μετακινούνται σε αίθουσα διδασκαλίας, όπου υπάρχει δυνατότητα χρήσης υπολογιστή με σύνδεση στο διαδίκτυο καθώς και βιντεοπροβολέα.

Ο εκπαιδευτικός προτείνει να ορίσουν οι ομάδες έναν εκπρόσωπό τους, ο οποίος θα αναλάβει να παρουσιάσει στην ολομέλεια την τελική εργασία κάθε ομάδας. Κάθε μαθητής-εκπρόσωπος ομάδας χρησιμοποιεί τον υπολογιστή της αίθουσας και εισέρχεται στο [Wiki](#) του μαθήματος. Εκεί εντοπίζει τον Φάκελο Τελικών Εργασιών, όπου ο εκπαιδευτικός έχει συγκεντρώσει τις τελικές εργασίες όλων των ομάδων. Μέσα από αυτόν τον φάκελο ο μαθητής επιλέγει τη σελίδα της ομάδας του, ανασύρει τα αντίστοιχα αρχεία και παρουσιάζει, μέσω του βιντεοπροβολέα, τη συνολική εργασία της στην ολομέλεια της τάξης.

Με τη διαδικασία αυτή η κάθε ομάδα θα γνωρίσει τις υπόλοιπες εργασίες, ώστε όλοι οι μαθητές να αποκτήσουν εποπτεία του συνολικού υλικού που επεξεργάστηκαν κατά την υλοποίηση του σεναρίου.

Μετά την παρουσίαση των τελικών εργασιών αναμένεται οι μαθητές: α) να αναστοχαστούν το περιεχόμενο της διδακτικής ενότητας, β) να αντιληφθούν ότι η σύγκρουση μεταξύ της ολιγαρχικής και της δημοκρατικής παράταξης στην Κέρκυρα

είχε διάρκεια στον χρόνο και εξαπλώθηκε σε όλο το νησί, γ) να διαπιστώσουν ότι η ανάμειξη της Αθήνας και της Σπάρτης υπήρξε καθοριστική για την έκβαση της αντιπαράθεσης και δ) να συνειδητοποιήσουν τις συνέπειες του εμφυλίου πολέμου στην κοινωνική και πολιτική ζωή της πόλης.

Επιπροσθέτως, η παρουσίαση των εργασιών στην ολομέλεια αναμένεται να ενισχύσει την αυτοπεποίθηση των μαθητών και την φιλοπονία τους, καθώς θα είναι σε θέση να αντιληφθούν ότι η συνεργασία, η αυτενέργεια, ο αναστοχασμός και η αλληλεπίδραση συνιστούν βασικούς παράγοντες επιτυχίας των στόχων τους.

7^η ώρα

2^η δραστηριότητα: Αξιολόγηση

Μετά την παρουσίαση των τελικών εργασιών από τους εκπροσώπους των ομάδων προτείνεται από τον διδάσκοντα στους μαθητές να αξιολογήσουν οι ίδιοι την εργασία τους. Πρόκειται για μια διαδικασία αξιολόγησης του αποτελέσματος, η οποία αφενός αποσκοπεί στη διαπίστωση της υλοποίησης των στόχων που τέθηκαν από τον διδακτικό σχεδιασμό και αφετέρου συνιστά και αποτίμηση της εμπειρίας των ίδιων των μαθητών από τη συμμετοχή τους στη διδακτική διαδικασία.

Οι μαθητές «βαθμολογούν» την εργασία τους συμπληρώνοντας το ερωτηματολόγιο που έχει δημιουργήσει ο διδάσκων με βάση Κλίμακες Διαβαθμισμένων Κριτηρίων Αξιολόγησης του Περιεχομένου (ρουμπρίκες), στο Φύλλο Αξιολόγησης.

Κατά τη διαδικασία της αυτοαξιολόγησης αναμένεται οι μαθητές να αναγνωρίσουν και να εκτιμήσουν την προσωπική τους συμβολή στην επίτευξη κοινών στόχων, να κινητοποιηθούν αποκτώντας αίσθηση ελέγχου της μαθησιακής διαδικασίας, να συνειδητοποιήσουν αλλαγές στις στάσεις και τις συμπεριφορές τους, να εκτιμήσουν τις κοινωνικές-επικοινωνιακές δεξιότητες που ανέπτυξαν κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^η Φάση

Φύλλο Εργασίας I - Κοινό για όλες τις ομάδες

1. Εισέλθετε από τον ιστότοπο [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) - Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία, στα [Σώματα Κειμένων](#). Ακολουθήστε τη διαδρομή Ανθολόγιο Κειμένων Αττικής Πεζογραφίας – [Κατάλογος Κειμένων](#) – [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#).
2. Επιλέξτε πρώτα [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ 3.69.1–3.72.1](#) και μετά εμφάνιση μετάφρασης (Ε. Λαμπρίδη) των Κεφ. 71, 72 (Αφού τα 'καναν αυτά....απίθωσαν στην Αίγινα). Κρατήστε σημειώσεις με τις βασικές πληροφορίες της αφήγησης. Γράψτε στο προσχεδιασμένο πλαίσιο πάνω στο Φύλλο Εργασίας.
3. Ακολουθήστε πάλι τη διαδρομή που περιγράφεται στην 1^η παράγραφο του Φύλλου Εργασίας και επιλέξτε [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ 3.72.2–3.74.3](#), εμφάνιση μετάφρασης (Ε. Λαμπρίδη) των Κεφ. 72-73 (Στο μεταξύ οι ολιγαρχικοί...οχτακόσιοι). Κρατήστε σημειώσεις με τις βασικές πληροφορίες της αφήγησης. Γράψτε στο προσχεδιασμένο πλαίσιο πάνω στο Φύλλο Εργασίας.
4. Υποθέστε ότι έχετε την ιδιότητα του δημοσιογράφου και παρακολουθείτε όσα διαδραματίζονται στην Κέρκυρα: να αναδιηγηθείτε τα γεγονότα αυτά σε ένα κείμενο - ρεπορτάζ (100 περίπου λέξεων) για τη σχολική εφημερίδα. Γράψτε σε έγγραφο Word και αποθηκεύστε το στον αντίστοιχο φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

--

2^η Φάση

Φύλλο Εργασίας II - 1^η ομάδα

Στο [Wiki](#), στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, ανοίξτε τη σελίδα ΚΕΙΜΕΝΟ 1.

1. Αφού μελετήσετε το πρωτότυπο κείμενο, να εντοπίσετε τις λέξεις που δηλώνουν τις ενέργειες των ολιγαρχικών, όπως τις αφηγείται ο ιστορικός στο κεφάλαιο 71. Κατόπιν να καταγράψετε τις λέξεις στην αριστερή στήλη του επόμενου πίνακα.
2. Εξηγήστε τη σχέση των λέξεων αυτών με την αφήγηση των διαδοχικών ενεργειών των ολιγαρχικών. Γράψτε στη δεύτερη στήλη του επόμενου πίνακα.
3. Υποθέστε ότι αναδιηγείστε στους συμμαθητές σας το σχέδιο δράσης των ολιγαρχικών. Γράψτε μια σύντομη περιγραφή του, στην τρίτη στήλη του πίνακα.
4. Αποθηκεύστε την εργασία σας στον Φάκελο της ομάδας σας στο Wiki.

Ενέργειες	Σχέση λέξης - αφήγησης	Σχέδιο δράσης ολιγαρχικών

Φύλλο Εργασίας II - 2^η ομάδα

Στο [Wiki](#), στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, ανοίξτε τη σελίδα ΚΕΙΜΕΝΟ 1.

1. Αφού μελετήσετε το πρωτότυπο κείμενο του Κεφαλαίου 72 (§ 2- 3), να εντοπίσετε τις λέξεις που δηλώνουν τα «πρόσωπα» που έδρασαν κατά τα γεγονότα στην Κέρκυρα, από τότε που έφτασαν στην πόλη το κορινθιακό πλοίο και οι Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις. Να καταγράψετε στην αριστερή στήλη του επόμενου πίνακα τις λέξεις που σημειώσατε.
2. Υποθέστε ότι αναδιηγείστε στους συμμαθητές σας τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην πόλη. Γράψτε μια σύντομη περιγραφή τους στη δεύτερη στήλη του πίνακα.
3. Να γράψετε ένα σχόλιο στην τρίτη στήλη του πίνακα, στο οποίο να αξιολογείτε τις ενέργειες καθενός από τους εμπλεκόμενους στα γεγονότα που αφηγηθήκατε.
4. Αποθηκεύστε την εργασία σας στον φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

Λέξεις	Αναδιήγηση	Σχόλιο

Φύλλο Εργασίας II – 3^η ομάδα

1. Να εισέλθετε στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#). Ακολουθώντας τη διαδρομή Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας, να ανοίξετε τον [Συσχετικό Πίνακα](#). Κάτω από τον τίτλο ΧΡΟΝΟΣ καταγράφονται οι τρόποι με τους οποίους προσδιορίζεται ο χρόνος στη σύνταξη της αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. Πατήστε πάνω στους συνδέσμους, για να δείτε την περιγραφή και τα παραδείγματα για κάθε περίπτωση. Αντιγράψτε στην τρίτη στήλη του επόμενου Πίνακα τους τρόπους με τους οποίους εκφράζονται οι χρονικές σχέσεις.
2. Να εντοπίσετε τον φάκελο [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#) και να ανοίξετε τη σελίδα ΚΕΙΜΕΝΟ 1, όπου θα βρείτε το πρωτότυπο κείμενο των Κεφαλαίων 71-73. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο, να βρείτε και να σημειώσετε στον επόμενο πίνακα (στην πρώτη στήλη) λέξεις ή λεκτικά σύνολα με τα οποία δηλώνεται ο χρόνος. Να αναγνωρίσετε και να χαρακτηρίσετε τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται η έννοια του χρόνου στη συγκεκριμένη ενότητα, σημειώνοντας στη δεύτερη στήλη θέση του πίνακα.
3. Να αξιοποιήσετε τα στοιχεία που σημειώσατε προκειμένου να δικαιολογήσετε τη σχέση των χρονικών προσδιορισμών με τη χρονική ακολουθία των ενεργειών, στις οποίες προέβησαν οι ολιγαρχικοί μετά τη δολοφονία του ηγέτη της δημοκρατικής παράταξης, αλλά και τη χρονική σχέση που συνδέει μεταξύ τους αυτές τις ενέργειες.
4. Γράψτε το κείμενό σας σε Word, δώστε του ένα τίτλο και αποθηκεύστε το στον φάκελο της ομάδας σας, στο [Wiki](#).

ΛΕΞΕΙΣ /λεκτικά σύνολα		Τρόποι προσδιορισμού του χρόνου

Φύλλο Εργασίας II – 4^η ομάδα

1. Να εισέλθετε στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#). Ακολουθώντας τη διαδρομή Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας, να ανοίξετε τον [Συσχετικό Πίνακα](#). Κάτω από τον τίτλο ΣΚΟΠΟΣ καταγράφονται οι τρόποι με τους οποίους προσδιορίζεται ο σκοπός στη σύνταξη της αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. Πατήστε πάνω στους συνδέσμους, για να δείτε την περιγραφή και τα παραδείγματα για κάθε περίπτωση. Αντιγράψτε στην τρίτη στήλη του επόμενου Πίνακα τους τρόπους με τους οποίους δηλώνεται ο σκοπός.
2. Να εντοπίσετε τον φάκελο [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#) και να ανοίξετε τη σελίδα ΚΕΙΜΕΝΟ 1, όπου θα βρείτε το πρωτότυπο κείμενο των Κεφαλαίων 71-73. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο, να βρείτε και να σημειώσετε στον επόμενο πίνακα (στην πρώτη στήλη) λέξεις ή λεκτικά σύνολα με τα οποία δηλώνεται ο σκοπός. Να αναγνωρίσετε και να χαρακτηρίσετε τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται στη συγκεκριμένη ενότητα, σημειώνοντας στη δεύτερη στήλη του πίνακα.
3. Να αξιοποιήσετε τα στοιχεία που σημειώσατε προκειμένου να δικαιολογήσετε τη λειτουργία του τελικού αιτίου (σκοπού) σε σχέση με τις ενέργειες των ολιγαρχικών.
4. Να γράψετε το κείμενό σας σε έγγραφο Word, να δώσετε ένα όνομα και να το αποθηκεύσετε το στον φάκελο της ομάδας σας, στο [Wiki](#).

ΛΕΞΕΙΣ /λεκτικά σύνολα		Τρόποι προσδιορισμού του σκοπού

Φύλλο Εργασίας II – 5^η ομάδα

1. Να εισέλθετε στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#). Ακολουθώντας τη διαδρομή Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας, να ανοίξετε τον [Συσχετικό Πίνακα](#). Κάτω από τον τίτλο ΑΙΤΙΑ καταγράφονται οι τρόποι με τους οποίους προσδιορίζεται η αιτία στη σύνταξη της αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. Πατήστε πάνω στους συνδέσμους, για να δείτε την περιγραφή και τα παραδείγματα για κάθε περίπτωση. Αντιγράψτε στην τρίτη στήλη του επόμενου πίνακα τους τρόπους με τους οποίους δηλώνεται η αιτία.

2. Να εντοπίσετε τον φάκελο [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#) και να ανοίξετε τη σελίδα ΚΕΙΜΕΝΟ 1, όπου θα βρείτε το πρωτότυπο κείμενο των Κεφαλαίων 71-73.

Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο, να βρείτε και να σημειώσετε στον επόμενο πίνακα (στην πρώτη στήλη) λέξεις ή λεκτικά σύνολα με τα οποία δηλώνεται η αιτία. Να αναγνωρίσετε και να χαρακτηρίσετε τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται η αιτία στη συγκεκριμένη ενότητα, σημειώνοντας στη δεύτερη στήλη του πίνακα.

3. Να αξιοποιήσετε τα στοιχεία που σημειώσατε προκειμένου να δικαιολογήσετε την περιορισμένη χρήση των προσδιορισμών της αιτίας σε σύγκριση προς τον αριθμό των χρονικών, τελικών και τοπικών προσδιορισμών στη συγκεκριμένη ενότητα.

4. Γράψτε το κείμενό σας σε έγγραφο Word, δώστε του ένα τίτλο και αποθηκεύστε το στον φάκελο της ομάδας σας, στο [Wiki](#).

ΛΕΞΕΙΣ /λεκτικά σύνολα		Τρόποι προσδιορισμού της αιτίας

Φύλλο Εργασίας II – 6^η ομάδα

1. Να εισέλθετε στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#). Ακολουθώντας τη διαδρομή Αρχαία Ελληνική - Εργαλεία - Αρχές Σύνταξης της Αρχαιοελληνικής Γλώσσας, να ανοίξετε τον [Συσχετικό Πίνακα](#). Κάτω από τον τίτλο ΤΟΠΟΣ καταγράφονται οι τρόποι με τους οποίους προσδιορίζεται ο τόπος στη σύνταξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Πατήστε πάνω στους συνδέσμους, για να δείτε την περιγραφή και τα παραδείγματα για κάθε περίπτωση. Αντιγράψτε στην τρίτη στήλη του επόμενου πίνακα τους τρόπους με τους οποίους δηλώνεται ο τόπος.

2. Να εντοπίσετε τον φάκελο [ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ](#) και να ανοίξετε τη σελίδα ΚΕΙΜΕΝΟ 1, όπου θα βρείτε το πρωτότυπο κείμενο των Κεφαλαίων 71-73.

Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο, να βρείτε και να σημειώσετε στον επόμενο πίνακα (στην πρώτη στήλη) λέξεις ή λεκτικά σύνολα με τα οποία δηλώνεται ο τόπος. Να αναγνωρίσετε και να χαρακτηρίσετε τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίζεται ο τόπος στη συγκεκριμένη ενότητα, σημειώνοντας στη δεύτερη στήλη του πίνακα.

3. Να αξιοποιήσετε τα στοιχεία που σημειώσατε προκειμένου να δικαιολογήσετε τη συχνότερη χρήση τοπικών προσδιορισμών που δηλώνουν κίνηση, κατά την αφήγηση των ενεργειών των αντιμαχόμενων παρατάξεων.

4. Γράψτε το κείμενό σας σε Word, δώστε του ένα τίτλο και αποθηκεύστε το στον φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

ΛΕΞΕΙΣ /λεκτικά σύνολα		Τρόποι προσδιορισμού του τόπου

3^η Φάση

Φύλλο Εργασίας ΙΙΙ – 1^η ομάδα

1^η δραστηριότητα

1. Να εισέλθετε στον ιστότοπο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, στη σελίδα [Εισαγωγή στην κοινωνία της κλασικής Αθήνας](#), να επιλέξετε τον σύνδεσμο [δούλοι](#) και να αναζητήσετε πληροφορίες για τις κατηγορίες ταξινόμησης των δούλων στην αρχαία Αθήνα. Στη συνέχεια, από την επιλογή [οικιακοί δούλοι](#) αναζητήστε πληροφορίες για τις εργασίες στις οποίες αυτοί απασχολούνταν. Να καταγράψετε τις πληροφορίες σε ένα έγγραφο Word που θα αποθηκεύσετε στον φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα

1. Στο [Wiki](#), στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, επιλέγετε τη σελίδα ΕΙΚΟΝΕΣ ΔΟΥΛΩΝ. Θα βρείτε εικόνες με θέμα τη δουλεία και τους δούλους στην αρχαιότητα. Να δώσετε έναν δικό σας τίτλο στις εικόνες τις οποίες θα εντάξετε σε μια παρουσίαση (PowerPoint) που θα δημιουργήσετε με σκοπό να πληροφορήσετε τους συμμαθητές σας για τη θέση των δούλων στην αρχαιότητα.

2. Να αποθηκεύσετε την παρουσίαση στον φάκελο ΟΜΑΔΑ 1 στο [Wiki](#).

Φύλλο Εργασίας ΙΙΙ – 2^η ομάδα

1^η δραστηριότητα

1. Αφού εισέλθετε στον ιστότοπο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού στη σελίδα [Εισαγωγή στην κοινωνία της κλασικής Αθήνας](#), επιλέξτε τον σύνδεσμο [πολίτες](#) και αναζητήστε πληροφορίες για την ιδιότητα του αθηναίου πολίτη. Καταγράψτε τις πληροφορίες σε ένα έγγραφο Word που θα αποθηκεύσετε στον φάκελο της ομάδας σας, στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα

1. Στο [Wiki](#), στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, να επιλέξετε τη σελίδα ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΩΝ. Θα βρείτε εικόνες με θέμα τη θέση και τον ρόλο του πολίτη στην αρχαιότητα. Να δώσετε ένα δικό σας τίτλο στις εικόνες τις οποίες θα εντάξετε σε μια παρουσίαση (PowerPoint), την οποία θα δημιουργήσετε με σκοπό να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας για την ιδιότητα του πολίτη στην αρχαιότητα.

2. Να αποθηκεύσετε την παρουσίαση στον φάκελο ΟΜΑΔΑ 2 στο Wiki.

Φύλλο Εργασίας III – 3^η ομάδα

1^η δραστηριότητα

1. Εισέλθετε στον ιστότοπο [Φωτόδεντρο](#) στο Μαθησιακό Αντικείμενο με τίτλο «Η τέχνη του πολέμου. Παραδείγματα αντιπολεμικής στάσης στη ζωγραφική», επιλέξτε την [Προεπισκόπηση](#). Κάντε κλικ πάνω σε κάθε πίνακα ζωγραφικής, για να εμφανιστούν οι πληροφορίες σχετικά με αυτόν και διαβάστε τες.
2. Κρατήστε σημειώσεις για το θέμα κάθε πίνακα, σε ένα έγγραφο Word που θα αποθηκεύσετε στον φάκελο της ομάδας σας.
3. Αποθηκεύστε, επίσης, κάθε εικόνα-πίνακα στον ίδιο φάκελο.

2^η δραστηριότητα

1. Αναζητείστε στον υπολογιστή σας τα αποθηκευμένα αρχεία με τις σημειώσεις και τους πίνακες που επεξεργαστήκατε κατά την προηγούμενη δραστηριότητα.
2. Ανοίξτε το PowerPoint και δημιουργήστε μια παρουσίαση με θέμα τον πόλεμο στην τέχνη. Αξιοποιείτε τους πίνακες ζωγραφικής που έχετε αποθηκεύσει στον φάκελο που δημιουργήσατε, στον υπολογιστή σας. Δώστε ένα δικό σας τίτλο σε κάθε πίνακα. Ενσωματώστε στην παρουσίασή σας και στοιχεία από τις σημειώσεις που κρατήσατε κατά την προηγούμενη δραστηριότητα.
3. Κατόπιν, αποθηκεύστε την εργασία σας στον φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

Φύλλο Εργασίας ΙΙΙ – 4^η ομάδα

1^η δραστηριότητα

1. Να εισέλθετε στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, στις σελίδες [ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΗ](#) και [ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΔΟΥΛΟΥ](#).

Αφού μελετήσετε τα αποσπάσματα των μεταφρασμένων κειμένων που περιέχονται στις παραπάνω σελίδες, να αναζητήσετε τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που αποδίδονταν στον πολίτη και στον δούλο αντιστοίχως, στην αρχαιότητα. Να σημειώσετε αυτά τα στοιχεία σε πίνακα που θα εισάγετε σε ένα έγγραφο Word.

2. Να αποθηκεύσετε το έγγραφο που δημιουργήσατε στον φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα

1. Υποθέστε ότι στο ιστολόγιο του σχολείου σας, στο πλαίσιο σχετικού αφιερώματος, θα αναρτηθούν μαθητικές εργασίες με περιεχόμενο σχετικό με τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος στην αρχαιότητα. Η ομάδα σας έχει αναλάβει να διερευνήσει μια πτυχή του υποθέματος «Η κοινωνική διαστρωμάτωση της κλασικής Αθήνας».

Για τον σκοπό αυτό ανοίξτε το αποθηκευμένο έγγραφο Word που δημιουργήσατε κατά την προηγούμενη δραστηριότητα και διαβάστε τις σημειώσεις σας.

2. Να αξιοποιήσετε αυτές τις σημειώσεις, για να συντάξετε ένα άρθρο στο οποίο θα περιγράφετε τις ιδιότητες πολίτη - δούλου και θα συγκρίνετε τη θέση τους στην αθηναϊκή κοινωνία.
3. Αποθηκεύστε το έγγραφό σας στον φάκελο της ΟΜΑΔΑΣ 4 στο [Wiki](#).

Φύλλο Εργασίας ΙΙΙ – 5^η ομάδα

1η δραστηριότητα

1. Να εισέλθετε στο [Wiki](#) του μαθήματος, στον Φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, στη σελίδα [ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ](#). Εντοπίστε το απόσπασμα που αναφέρεται στην αναζήτηση συμμάχων από τις αντίπαλες παρατάξεις των Κερκυραίων πολιτών.
2. Υποθέστε ότι είστε ολιγαρχικοί πολίτες που πλησιάζετε τους δούλους, για να τους προσεταιριστείτε. Γράψτε ένα κείμενο στο οποίο θα διατυπώσετε σε ευθύ λόγο την επιχειρηματολογία που θα χρησιμοποιούσατε προκειμένου να τους πείσετε να σας βοηθήσουν.

Στη συνέχεια, με τον ίδιο τρόπο συνθέστε την απάντηση που θεωρείτε ότι θα έδιναν οι δούλοι στους ολιγαρχικούς.

3. Γράψτε την εργασία σας σε έγγραφο Word και αποθηκεύστε το στον αντίστοιχο φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

2η δραστηριότητα

1. Να αναζητήσετε, στον φάκελο εργασίας της Ομάδας σας στο [Wiki](#), το έγγραφο το οποίο συντάξατε κατά την προηγούμενη δραστηριότητα.
2. Να αντλήσετε από αυτό τα στοιχεία που χρειάζεστε προκειμένου να δημιουργήσετε μια παρουσίαση (PowerPoint), όπου θα αναπαριστάνεται ο διάλογος ολιγαρχικών – δούλων.
3. Αποθηκεύστε το Powerpoint στον αντίστοιχο φάκελο της Ομάδας σας στο [Wiki](#).

Φύλλο Εργασίας ΙΙΙ – 6^η ομάδα

1^η δραστηριότητα

1. Να εισέλθετε στο [Wiki](#) του μαθήματος, στον φάκελο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, στη σελίδα [ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ](#). Εντοπίστε το απόσπασμα που αναφέρεται στην αναζήτηση συμμάχων από τις αντίπαλες παρατάξεις των Κερκυραίων πολιτών.
2. Υποθέστε ότι ανήκετε στη δημοκρατική παράταξη και πλησιάζετε τους δούλους, για να τους προσεταιριστείτε. Γράψτε ένα κείμενο στο οποίο θα διατυπώσετε σε ευθύ λόγο την επιχειρηματολογία που θα χρησιμοποιούσατε προκειμένου να τους πείσετε να σας βοηθήσουν. Στη συνέχεια, με τον ίδιο τρόπο συνθέστε την απάντηση που υποθέτετε ότι θα έδιναν οι δούλοι στους δημοκρατικούς.
3. Γράψτε την εργασία σας σε έγγραφο Word και αποθηκεύστε το στον αντίστοιχο φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

2^η δραστηριότητα

1. Να αναζητήσετε, στον φάκελο εργασίας της ομάδας σας στο [Wiki](#), το έγγραφο το οποίο συντάξατε κατά την προηγούμενη δραστηριότητα.
2. Να αντλήσετε από αυτό τα στοιχεία που χρειάζεστε προκειμένου να δημιουργήσετε μια παρουσίαση (PowerPoint), όπου θα αναπαριστάνεται ο διάλογος δημοκρατικών – δούλων.
3. Αποθηκεύστε το PowerPoint στον αντίστοιχο φάκελο της ομάδας σας στο [Wiki](#).

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Σε μια διαφορετική εκδοχή του σεναρίου θα σχεδιάζονταν δραστηριότητες για τη διερεύνηση της πρόσληψης του εμφυλίου πολέμου στα λογοτεχνικά έργα της μετακατοχικής περιόδου στην Ελλάδα (στην ποίηση και την πεζογραφία, π.χ. Γ. Σινόπουλος, Μ. Αναγνωστάκης, Γ. Πατρίκιος – Α. Αλεξάνδρου, Θ. Βαλτινός, Α. Ζέη). Ακόμα θα μπορούσε να διερευνηθεί και το θέμα της λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών σε περιόδους πολιτικών και κοινωνικών κρίσεων με αφορμή την καταναγκαστική απόφαση της εκκλησίας του κερκυραϊκού δήμου για ουδετερότητα απέναντι σε Αθήνα και Σπάρτη.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Στη συγκεκριμένη πρόταση επιδιώκεται μια ισόρροπη προσέγγιση μορφής και περιεχομένου της διδακτικής ενότητας και ειδικότερα η ανάδειξη των συνεκτικών σχέσεων μεταξύ γλώσσας, δομής και νοήματος, ωστόσο δεν διερευνάται στο σύνολό της η αφηγηματική δομή.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βρασιδάς, Χ., Μ. Ζεμπύλας & Πέτρου Α. 2005. Σύγχρονα παιδαγωγικά μοντέλα και ο ρόλος της εκπαιδευτικής τεχνολογίας. Στο Δρ. Σ. Ρετάλης (επιμ.). *Οι προηγμένες τεχνολογίες διαδικτύου στην υπηρεσία της μάθησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf [10.8.2014]

Πόλκας, Α. & Κ. Τουλούμης. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ.

<http://www.greeklanguage.gr/node/821> [10.8.2014]

Jarvis, P., J. Holford & Griffin, C. 2004². *The theory & practice of Learning*. Kogan Page. London and Sterling, VA.

Sawyer Keith R. (Ed.). 2006. *The Cambridge Handbook of the Learning Sciences*. Cambridge University Press.